

MÔ TẢ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ VÀ LÂM SÀNG BỆNH VIÊM XOANG DO NẤM TẠI BỆNH VIỆN CHỢ RẪY 2017 – 2018

Mai Quang Hoàn¹

Ngày nhận bài: 29/6/2021; Ngày phản biện thông qua: 05/8/2021; Ngày duyệt đăng: 17/8/2021

TÓM TẮT

Viêm xoang do nấm là tình trạng viêm niêm mạc của các xoang cạnh mũi do nhiễm nấm. Nó xảy ra ở những người bị giảm khả năng miễn dịch. Thường gặp nhất là xoang hàm trên. Các loại nấm gây viêm xoang là *Aspergillus fumigatus* (90%), *Aspergillus flavus* và *Aspergillus niger*. Viêm xoang do nấm xảy ra phổ biến nhất ở độ tuổi trung niên. Đái tháo đường là yếu tố nguy cơ phổ biến liên quan nhất. Mục tiêu: mô tả đặc điểm dịch tễ viêm xoang do nấm. Phương pháp nghiên cứu: mô tả hàng loạt ca với 58 bệnh nhân được chẩn đoán viêm xoang do nấm và được điều trị tại Khoa Tai Mũi Họng, Bệnh viện Chợ Rẫy từ tháng 7/2017 đến tháng 5/2018. Phương pháp thu thập dữ liệu: Hỏi và thăm khám lâm sàng phân tích lâm sàng chẩn đoán; Tra cứu hồ sơ bệnh án. Công cụ thu thập dữ liệu phiếu thu thập dữ liệu. Phương tiện nghiên cứu: Dụng cụ khám tai mũi họng thường quy, phương tiện nội soi chẩn đoán. Kết quả nghiên cứu: cho thấy bệnh ở độ tuổi lao động (25 - 60 tuổi) với 63,7%, bệnh gặp ở nữ nhiều hơn nam (74,1% so với 25,9%), tỷ lệ nam/nữ khoảng 3/1. Nghề nghiệp có tỷ lệ bệnh cao nhất là nông dân chiếm 56,9%. Thời gian mắc bệnh kéo dài > 04 năm chiếm tỷ cao với 44,8%. Bệnh gặp ở những người không có bệnh lý đi kèm với tỷ lệ 53,4%, đái tháo đường với tỷ lệ 20,7%. Bệnh nhân được điều trị nội khoa trước đó có sử dụng thuốc kháng sinh kéo dài mà không có đáp ứng (100%). Bệnh thường biểu hiện nổi bật ở 1 bên mũi với các triệu chứng: nhức đầu (93,1%), chảy mũi trước,sau (86,2%), nặng mặt / căng mặt / nhức mặt (74,1%), nghẹt mũi (63,8%), mất mùi (32,8%).

Từ khóa: viêm mũi xoang do Nấm, đặc điểm lâm sàng.

1. MỞ ĐẦU

Viêm xoang là một trong những bệnh lý thường gặp nhất trong Tai Mũi Họng chiếm tỷ lệ 13 - 16% dân số (Đỗ Xuân Hợp (1968), Ngô Ngọc Liên (2000)). Bệnh thường hay tái phát làm ảnh hưởng đến sức khỏe và giảm năng suất lao động. Bệnh do nhiều yếu tố tham gia phát triển bao gồm cả yếu tố ký chủ lẫn yếu tố môi trường. 2 yếu tố này có thể xảy ra cùng một lúc.

Trong các yếu tố về môi trường ngoài tác nhân gây bệnh là vi trùng và siêu vi trùng thì nhiễm trùng nấm ngày càng được công nhận là nguyên nhân của bệnh lý mũi xoang. Hơn 30 năm qua, kiến thức về vai trò nấm trong bệnh lý mũi xoang, tác động phức tạp giữa ký chủ và nấm giúp đưa ra phân loại viêm mũi xoang do nấm hợp lý gồm viêm mũi xoang do nấm xâm lấn và viêm mũi xoang do nấm không xâm lấn (Đặng Xuân Hùng, Huỳnh Khắc Cường (2016)). Dạng xâm lấn có tổn thương xương hoặc xâm lấn phá hủy lớp dưới niêm mạc và có thể xâm lấn các cơ quan lân cận như mắt, mắt và vùng sàn sọ gây nhiều biến chứng nguy hiểm với tỷ lệ tử vong cao từ 50 - 80% (Lê Minh Tâm (2008)), ngược lại dạng không xâm lấn chỉ khu trú ở bề niêm mạc mũi hoặc các xoang cạnh mũi gây viêm mũi xoang mạn tính mà không xâm lấn phá hủy niêm mạc và dưới niêm mạc, tuy nhiên nếu không

được chẩn đoán và điều trị đúng thì bệnh có thể tiến triển từ viêm mũi xoang do nấm không xâm lấn thành viêm mũi xoang do nấm xâm lấn. Theo Nguyễn Ngọc Minh (2005), Huỳnh Vĩ Sơn (2001) bệnh cần được chẩn đoán sớm và chính xác giúp cho việc điều trị hiệu quả hơn.

Từ những lý do trên chúng tôi tiến hành thực hiện nghiên cứu “Mô tả đặc điểm dịch tễ và lâm sàng viêm xoang do nấm tại Bệnh viện Chợ Rẫy 2017 - 2018”. Với mục tiêu sau:

- Mô tả đặc điểm dịch tễ viêm xoang do nấm.
- Mô tả đặc điểm lâm sàng viêm xoang do nấm.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung nghiên cứu

Khảo sát đặc điểm dịch tễ: tuổi, giới, nghề nghiệp, thời gian mắc bệnh, tiền căn gia đình,

Khảo sát đặc điểm lâm sàng: 14 giá trị của Triệu chứng lâm sàng

Phương pháp nghiên cứu mô tả hàng loạt ca.

2.2. Đối tượng nghiên cứu:

Là những bệnh nhân được chẩn đoán viêm xoang do nấm và được điều trị tại Khoa Tai Mũi Họng, Bệnh viện Chợ Rẫy từ tháng 7/2017 đến tháng 5/2018.

2.3. Địa điểm và thời gian nghiên cứu

¹Khoa Y Dược, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Mai Quang Hoàn; ĐT: 0386650567; Email: mqhoan@ttn.edu.vn.